

Prof. Dr. Mustafa Uğurlu

18.12.2019

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

48120 MUĞLA - TÜRKİYE

Tel: 0252-211 31 46

0536-280 68 75

Faks: 0252-211 31 21

Elmek: muugurlu@mu.edu.tr

**Anar Kasımbekova Talgarbekovna'nın 6D021300 Dil Bilimi (Linguistik)
uzmanlığı alanında “Қазақ және ағылшын ертегілеріндегі
концептуалды ғалам бейнесі” [“Kazak ve İngiliz Masallarının Kavramsal
Dünyası”] adlı tezi ile Felsefe Doktoru (PhD) unvanını alması için
hazırlanan çalışmasına
GÖRÜŞ**

1. Araştırma Konusunun Önemi. Anar Kasımbekova'nın tez konusu, Kazak ve İngiliz masallarının bazı yönlerden karşılaştırılmasıdır. Bu, halkların ortak veya farklı düşünüş ve algılayışlarını anlamak bakımından araştırılmaya değer konulardan biridir. Tez çalışması, her iki halkın masallarındaki değerleri belirlemeyi amaçlamıştır. Bundan genç kuşaklara şu sonuçlar sunulabilir: İyi olanlar her zaman galip gelir; sabırlı davrananlar mutlaka amacına ulaşır; yapılan iyilikler karşılıksız kalmaz; sevgi birçok şeyden daha değerlidir; başarılar el ele vererek ve birlik içinde olarak kazanılır vs. Bu değerleri masallar vasıtasıyla öğrenen çocuklar, gerçek hayata daha iyi hazırlanır. Böylece millî gelenek-görenek ve manevi değerleri yakından tanırırlar.

2. Çalışmada Elde Edilen Sonuçlar:

- Sözlü halk edebiyatı mahsulleri, ilk insanlardan beri varlığını sürdüren önemli kültür hazinelerindendir. Bunları araştırmak, kapsadığı değerleri belirlemede ve anlamada yardımcı olur.

- İnsanların kavramlar dünyası, dilleri vasıtasıyla ortaya konur.

- Halkın meydana getirdiği masallar, efsaneler vs. manevî değerleri barındırır.

3. Araştırmacının Ulaştığı İlmi Neticeler:

Bu tez çalışmasında, Kazak ve İngiliz masallarındaki kavram dünyası incelenmiştir. Kavramların, farklı dillerde farklı tarzda ortaya konduğu gösterilmiştir.

4. Tezin Düzenlenmesi:

Tez, üç bölümden ibarettir ve bölümler düzenli bir şekilde yapılmıştır. Bölüm başlıkları içerik ile uyumludur. Her bölüm sonunda sonuçların yazılması faydalı olmuştur. Çalışmada masalların önemi ortaya konmuş, Kazak ve İngiliz halklarındaki örnekleri verilmiştir.

5. Araştırmanın Uygulanabilirliği:

Tezden çıkan sonuçlar genç kuşakların eğitiminde kullanılabilir. Masallar vasıtasıyla tarihî kahramanların yaptıkları işler genç kuşaklara ders vermek üzere aktarılabilir. Bu bağlamda Kazakların tarihi, tarihî kahramanları, gelenek, görenek ve yaşayış tarzları masallar vasıtasıyla yaşatılabilir ve genç kuşaklara aktarılabilir.

Tez çalışmasının sonuçlarından gelecekte ek eğitim malzemeleri üretilebilir. Böylece insanlara iyi olanların her zaman galip geldiği, sabırlı davrananların mutlaka amacına ulaştığı, sevginin birçok şeyden daha değerli olduğu vs. gibi değerler kazandırılabilir.

6. Çalışmanın İyileştirilmesine Yönelik Öneriler:

Çalışmada yer alan bazı imla hataları bulunmaktadır. Bunların düzeltilmesi gerekir. Örnek: әмбебап > әмбебап; парадигмасына бойынша > парадигмасы бойынша; өзараәрекеттестікте > өзараәрекеттестікте vs.

6. Bilimsel Yenilik, Uygulanabilirlik ve Bilime Katkısı:

Anar Kasımbekova Talgarbekovna'nın Felsefe Doktoru (PhD) unvanını almak için hazırlanan “Қазақ және ағылшын ертегілеріндегі концептуалды ғалам бейнесі” [“Kazak

ve İngiliz Masallarının Kavramsal Dünyası”] adlı tezi ele aldığı konu itibariyle alanında yeni bir çalışma olduğu kanaatindeyim. Bu, bundan sonraki çalışmalara bir başlangıç mahiyetinde sayılabilir. Birbirinden kültürel bakımdan uzak iki halkın kavramlar dünyasının aydınlatılabilmesi ve karşılaştırılabilmesi için daha pek çok çalışmaya ihtiyaç vardır.

Bu çalışmanın KR BGB ve BAB Komitesi’nin şartlarına ve 6D021300 – Dil Bilimi (Linguistik) alanına uygun olduğu, belirtilen alanın gelişmesinde katkıda bulunabileceği, sonuçlarının uygulanabilir olduğu düşüncesindeyim. Belirtilen özelliklerinden dolayı Anar Kasımbekova Talgarbekovna’nın “*Қазақ және ағылшын ертегілеріндегі концептуалды ғалам бейнесі*” adlı doktora tezinin savunulabileceği ve kendisine PhD unvanının verilmesinin uygun olduğu görüşündeyim.

Jüri Üyesi ve Yurt Dışı Danışmanı:

Prof. Dr. Mustafa UĞURLU

профессор Доктор Мұстафа Угурлу 18.12.2019

Мугла Сыткы Кочман университеті, Хаттар факультеті

Түрік тілі мен әдебиеті кафедрасы

48120 MUĞLA - TÜRKİYE

Tel: 0252-211 31 46

0536-280 68 75

Faks: 0252-211 31 21

Elmek: muugurlu@mu.edu.tr

**Анар Касымбекова Талгарбекқызының 6D021300 лингвистика
мамандануы “Қазақ және ағылшын ертегілеріндегі концептуалды
ғалам бейнесі” деп аталатын диссертациясымен философия докторы
(PhD) атағына дайындалған жұмысына**

ШІКІРЛЕР

1. Зерттеу тақырыбының маңызы. Анар Қасымбекованың тезистік тақырыбы - қазақ және ағылшын ертегілерін бір жағынан салыстыру. Бұл адамдардың ортақ немесе әртүрлі ойлары мен қабылдауын түсіну үшін зерттеуге тұрарлық тақырыптардың бірі. Диссертациялық зерттеу екі халықтың ертегілеріндегі құндылықтарды анықтауға бағытталған. Осыдан жас буындар келесі нәтижелерді ұсына алады: Жақсылар әрқашан жеңіске жетеді; шыдамдылықпен әрекет ететіндер міндетті түрде мақсатына жетеді; жасалған жақсылықтар жауапсыз қалмайды; махаббат көптеген нәрселерге қарағанда құнды; жетістіктерге қол біріктіріп, бірлікте және т.б. Бұл құндылықтарды ертегілер арқылы білетін балалар нақты өмірге жақсы дайындалады. Осылайша олар ұлттық дәстүрлерді, әдет-ғұрыптар мен рухани құндылықтарды жақсы біледі.

2. Зерттеуде қол жеткізілген нәтижелер:

Халық ауыз әдебиеті өнері алғашқы адамдардан бері келе жатқан маңызды мәдени қазыналардың қатарына жатады. Оларды зерттеу оның құндылықтарын анықтауға және түсінуге көмектеседі.

- Адамдар ұғымдарының әлемі олардың тілі арқылы ашылады.
- халық жасаған ертегілер, аңыздар және т.б. онда рухани құндылықтар бар.

3. Зерттеушінің ғылыми нәтижелері:

Бұл тезисте қазақ және ағылшын ертегілеріндегі ұғым әлемі қарастырылады. Тұжырымдамалар әр түрлі тілдерде әр түрлі тілдерде пайда болатындығы көрсетілді.

4. Диссертацияны өңдеу:

Диссертация үш бөлімнен тұрады және тараулар жүйелі жасалады. Бөлім тақырыптары мазмұнымен үйлесімді. Нәтижелерді әр тараудың соңында жазу пайдалы болды. Зерттеуде ертегілердің маңыздылығы ашылды, Қазақ және Британ халықтарының мысалдары келтірілген

5. Зерттеудің қолданылуы

Диссертациядан алынған нәтижелерді жас ұрпақ тәрбиесінде қолдануға болады. Тарихи кейіпкерлердің жасаған жұмыстары жас ұрпаққа ертегілер арқылы сабақ беру үшін берілуі мүмкін. Бұл тұрғыда қазақтардың тарихын, тарихи кейіпкерлерін, салт-дәстүрін, әдет-ғұрыптарын, тұрмыс-тіршілігін ертегілер арқылы сақтап, жас ұрпаққа беруге болады.

Диссертациялық жұмыстың нәтижелерінен болашақта қосымша оқу материалдары шығарылуы мүмкін. Осылайша, адамдарға жақсылық жасайтын адамдар әрқашан басым болатындығы, шыдамдылық танытқандар әрдайым өз мақсатына жететіндігі, сүйіспеншілік көптеген нәрселерге қарағанда құнды екендігі т.б. тәрбие алуға болады.

6. Жұмысты жақсарту бойынша ұсыныстар:

Зерттеуде кейбір орфографиялық қателер бар. Оларды түзету қажет. Мысал әмбебап > әмбебап; парадигмасына бойынша > парадигмасы бойынша; өзараәрекеттестікте > т.б.

6. Ғылыми инновациялар, қолданылу және ғылымға қосқан үлесі:

Қасымбекова Анар Талғарбекқызының философия докторы (PhD) атағына ие болуы үшін дайындаған “Қазақ және ағылшын ертегілеріндегі концептуалды ғалам бейнесі” деп аталатын диссертация бұл салада ол айналысатын тақырып тұрғысынан жаңа зерттеу деп санаймын. Bu, bundan sonraki çalışmalara bir başlangıç mahiyetinde

sayılabilir. Birbirinden kültürel bakımdan uzak iki halkın kavramlar dünyasının aydınlatılabilmesi ve karşılaştırılabilmesi için daha pek çok çalışmaya ihtiyaç vardır.

Мұны болашақтағы зерттеудің алғышарты деп санауға болады. Мәдениеттері бір біріне мүлде ұқсамайтын екі қалықтың тұжырымдамалар әлемін нақтылау және салыстыру үшін көптеген зерттеулер жасалуы қажет.

Бұл зерттеу KR BGB және BAB комитетінің талаптарына және 6D021300 - Тіл білімінің саласыны сәйкестігі, көрсетілген саланың дамуына ықпалы, нәтижелерін қолдана аламыз деген сенімдемін. Менің ойымша, Анар Қасымбекова Талғарбекқызының «Ағылшын және жердегі біртұтас концептуалды ғалам бейнесі» деп аталатын диссертациясын қорғауға және ғылым кандидаты атағын беруге болады.

Қазылар алқасының мүшесі және халықаралық кеңесші:
профессор Доктор Мұстафа УГУРЛУЫ